

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΟΥΡΙΚΗ ΣΤΗΝ «Ε»

«Η λογοτεχνία αναπαράγει τη ζωή»

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ: Κυριακή, 10 Απριλίου 2011

«Το λογοτεχνικό βιβλίο καλλιεργεί και διεγείρει τον συναισθηματικό κόσμο του παιδιού, για αυτό θα πρέπει και οι γονείς να διαβάζουν στα παιδιά τους παραμύθια από τις πρώτες κιόλας μέρες της ζωής τους».

Αυτά τόνισε η συγγραφέας παιδικών βιβλίων και μέλος του κύκλου του ελληνικού παιδικού βιβλίου κ. Κατερίνα Μουρίκη από τη Λάρισα όπου βρέθηκε προ ημερών προσκεκλημένη του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Λαρισαίων και της Δημοτικής Βιβλιοθήκης συμμετέχοντας στον εορτασμό της εβδομάδας παιδικής λογοτεχνίας.

Η κ. Μουρίκη στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για το βιβλίο είχε την ευκαιρία να μιλήσει με παιδιά δημοτικών σχολείων της Λάρισας και να μεταφέρει την πολύτιμη γνώση της προτρέποντάς τα να αγαπήσουν το βιβλίο και να το κάνουν πιστό τους φίλο.

Με την ευκαιρία αυτή η συγγραφέας μίλησε στην «Ε» για τη σημαντική συνεισφορά του βιβλίου στην ψυχή του παιδιού και για τη θέση της παιδικής λογοτεχνίας στα σχολεία.

Συνέντευξη στη

Σοφία Ορφανιώτη

* Κυρία Μουρίκη, γιατί επιλέξατε να ασχοληθείτε με τη συγγραφή παιδικών βιβλίων;

- Θα έλεγα ότι ήταν τυχαίο. Όταν τα παιδιά μου ήταν μικρά μας άρεσε να φτιάχνουμε μαζί παραμύθια. Ήταν ένα παιχνίδι που μας έδενε, μας ψυχαγωγούσε και έκανε τις ώρες μας ποιοτικές. Πλέκαμε με τη φαντασία μας ιστορίες που δεν ξέραμε πού θα μας βγάλουν. Σαν μητέρα κατέγραφα αυτές τις ιστορίες με σκοπό να τις δώσω κάποτε στα παιδιά μου σαν ενθύμια αυτών των τόσο γλυκών και μεστών στιγμών. Καθώς τις έγραφα από την αρχή, άθελά μου, έκανα μικρές παρεκκλίσεις από το αρχικό –άτεχνο- κείμενο. Πρόσεχα το λόγο, σμίλευα τις προτάσεις για να αποκτήσουν σφιχτή ροή, παραστατικότητα και σαφήνεια. Έτσι, χωρίς να το καταλάβω ξύπνησε μέσα μου ο «συγγραφέας». Μετά με παρότρυνε μια φίλης έλαβα μέρος στον ετήσιο λογοτεχνικό διαγωνισμό της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς. Ήρθε ένας Έπαινος. Μετά ένα συμβόλαιο από έναν εκδοτικό οίκο και ύστερα ακολούθησε πολλή δουλειά, ώσπου να πείσω τον εαυτό μου ότι είμαι πια συγγραφέας. Και η δουλειά συνεχίζεται...

* Συνήθως τι σας εμπνέει για να γράψετε μία ιστορία;

- Όπως κάθε συγγραφέας έτσι κι εγώ αντλώ τις εμπνεύσεις μου από τη δεξαμενή των προσωπικών μου βιωμάτων, αλλά και από την καθημερινή ζωή μας. Και η ζωή είναι πιο ευφάνταστη κι από τον πιο χαρισματικό συγγραφέα αφού συχνά-πυκνά μας φέρνει αντιμέτωπους με «ιστορίες καθημερινής τρέλας». Προσέχω πάντα τα ερεθίσματα που δέχομαι να κινητοποιούν τη φαντασία μου σε κατευθύνσεις που ενδιαφέρουν και τα παιδιά.

* Τι πιστεύετε ότι προσφέρουν τα βιβλία στα μικρά παιδιά;

- Τα βιβλία εμπλουτίζουν τη φαντασία και το λεκτικό υλικό του παιδιού.

Προσφέρουν γνώση, διευρύνοντας τους ορίζοντές του. Το λογοτεχνικό βιβλίο καλλιεργεί και διεγείρει τον συναισθηματικό κόσμο του παιδιού. Διαβάζοντας το παιδί ταυτίζεται με τον ήρωα της ιστορίας, ζει τα πάθη του, λυπάται, αγωνιά, ή χαίρεται μαζί του. Αναζητά τη δίκαιη λύση, την κάθαρση και τη δικαίωση για τα παθήματα και τις περιπέτειές του. Η αναγνωστική περιπλάνηση είναι μία άσκηση ψυχής που μας ψυχαγωγεί, μας διασκεδάζει, μας προβληματίζει και τελικά μας οδηγεί στην αυτογνωσία. Στη θέση και τη σχέση μας απέναντι στον εαυτό μας και το περιβάλλον μας. Είναι ένα ταξίδι που οξυγονώνει τον εγκέφαλό μας και γαληνεύει την ψυχή μας. Παιδιά που διαβάζουν εξωσχολικά βιβλία έχουν κατά κανόνα καλές επιδόσεις στο σχολείο, άριστη επικοινωνία με το περιβάλλον τους αλλά και στόχους στη ζωή τους.

* Επισκέπτεστε πολύ συχνά σχολεία σε όλη την Ελλάδα όπως έγινε και στη Λάρισα προ ημερών και συνομιλείτε με τα παιδιά. Τι σας ρωτάνε συνήθως και έχετε εκπλαγεί από κάποιο ερώτημά τους.

- Οι εντυπώσεις μου είναι πολύ καλές έως άριστες. Όταν μπαίνω σε τάξεις που οι δάσκαλοι αντιμετωπίζουν με ενθουσιασμό το εξωσχολικό λογοτεχνικό βιβλίο, τα παιδιά είναι έτοιμα να κουβεντιάσουν εποικοδομητικά. Να κάνουν παρατηρήσεις, απορίες, να διαφωνήσουν ή να συμφωνήσουν μαζί μου. Ο δάσκαλος είναι αυτός που θα εμπυχώσει και θα κατευθύνει τα παιδιά στην ανακάλυψη της αναγνωστικής μαγείας. Αν ο ίδιος αντιμετωπίζει τη διδασκαλία της λογοτεχνίας ως αγγαρεία το αποτέλεσμα είναι η απάθεια και η αδιαφορία των μαθητών του για τη λογοτεχνία.

Τα παιδιά συχνά με εκπλήσσουν με τον αυθορμητισμό τους. Κάποιες φορές θέλοντας να με κολακέψουν μου λένε «κυρία, ευτυχώς εσείς δεν είσαστε πολύ γριά», άλλες φορές θέλουν να μάθουν πόσα χρήματα βγάζω από αυτή τη δραστηριότητα. Είναι μια ερώτηση που υπογραμμίζει το κλίμα της εποχής μας. Ίσως όμως να έχουμε κι εμείς οι γονείς ένα μερίδιο ευθύνης. Πόσες φορές δεν λέμε στα παιδιά μας: «Να γίνεις αυτό ή το άλλο επάγγελμα, να βγάζεις πολλά λεφτά». Παλιά οι γονείς μας έλεγαν «να σπουδάσει να γίνεις άνθρωπος!» Τώρα όλα μεταφράζονται σε χρήμα.

Κακό αυτό.

* Πώς μπορεί ο γονιός να καλλιεργήσει το ενδιαφέρον του παιδιού του για το εξωσχολικό βιβλίο; Και από ποια ηλικία είναι καλό οι γονείς να αρχίζουν να διαβάζουν παραμύθια στα παιδιά τους;

- Πρώτα απ' όλα με το ζωντανό παράδειγμα. Παιδιά που βλέπουν τους γονείς τους να διαβάζουν είναι επιρρεπή στο διάβασμα.
- Είναι σημαντικό να διαβάζουμε στο παιδί μας από τη βρεφική του ηλικία. Το «παραμυθάκι της καληνύχτας» ως μας γίνει μια γλυκιά συνήθεια που θα μας δέσει με το μωρό μας και θα προλειάνει τη μελλοντική σχέση του με το βιβλίο.
- Οι συχνές επισκέψεις σε βιβλιοπωλεία, βιβλιοθήκες και εκθέσεις βιβλίων βάζουν το παιδί από νωρίς μέσα στον κόσμο του βιβλίου.
- Η αξιοποίηση ενός παραμυθιού με δραστηριότητες όπως η ζωγραφική, η δραματοποίηση, η αφήγηση δίνουν στο γραπτό λόγο νέες προεκτάσεις για ενεργό συμμετοχή και βιωματική γνώση.
- Ο έλεγχος της χρήσης της τηλεόρασης. Μια ποιοτική και ποσοτική επιλογή στα προγράμματα της τηλεόρασης θα βοηθήσει το παιδί μας να αναπτύξει το αισθητικό του κριτήριο σε σημείο που να απορρίπτει τα διάφορα τηλεοπτικά σκουπίδια που βομβαρδίζουν τον εγκέφαλό μας.

Νομίζω ότι από τη βρεφική ηλικία, θα πρέπει οι γονείς να διαβάζουν στα παιδιά τους παραμύθια, και εννοώ από τις πρώτες μέρες της ζωής τους. Αν εφαρμόσουμε αυτή τη μέθοδο με συνέπεια και διάρκεια, όταν το παιδί μας θα φτάσει σε ηλικία να πάει σχολείο είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα διαβάζει χωρίς δυσκολία και οι επιδόσεις του στα μαθήματα θα είναι μεγαλύτερες από κάθε προσδοκία.

* Η παιδική λογοτεχνία έχει τη θέση που πρέπει στα σχολεία;

- Εξαρτάται από το σχολείο. Όχι από το αν είναι δημόσιο ή ιδιωτικό, αλλά από το αν υπάρχουν δάσκαλοι που να θεωρούν τη λογοτεχνία υπόθεση ζωής για τα παιδιά μας. Μέσα στα είκοσι έξι χρόνια που επισκέπτομαι σχολεία σε όλη την Ελλάδα έχω δει όλες τις αποχρώσεις επιδόσεων και αποδόσεων βιβλιοφιλίας. Από την αδιαφορία έως εκπληκτικές

βιβλιοδρομίες ανάγνωσης μεταξύ γειτονικών σχολείων. Πίσω από αυτά τα αποτελέσματα υπάρχει ο αντίστοιχος εκπαιδευτικός. Από τον βολεμένο δημόσιο υπάλληλο που μετράει τα χρόνια μέχρι να συνταξιοδοτηθεί έως τον φωτισμένο δάσκαλο που υπηρετεί το λειτούργημα που ήταν όνειρο της ζωής του. Το κακό είναι ότι τα παιδιά είναι τα αθώα θύματα. Βρέθηκα σε δημόσιο δημοτικό σχολείο της Κω που οι μαθητές της Δ' Δημοτικού ήξεραν όλους τους ιμπρεσιονιστές ζωγράφους και τα έργα τους. Είχαν μία βιβλιοθήκη με αμέτρητα βιβλία όλα Ελλήνων συγγραφέων τα οποία είχαν διαβαστεί από τα παιδιά. Το σχολείο αυτό λειτουργεί με το ίδιο εκπαιδευτικό σύστημα που λειτουργούν και κάποια άλλα που όμως απέχουν μακράν... Λέμε συχνά ότι φταίει το σύστημα. Μπορεί. Όμως κανείς δεν μας εμποδίζει να προσθέσουμε σε αυτό το ζαβό σύστημα την αγάπη μας, το μεράκι και τη φαντασία μας και να κάνουμε το προσωπικό μας θαύμα. Στου κάθε δασκάλου το χέρι είναι να βάλει τη λογοτεχνία μέσα στο σχολείο και μάλιστα στη θέση που της αξίζει. Ας το προσπαθήσουμε...

* Στη σημερινή εποχή τα παιδιά έχουν άλλα ερεθίσματα, έχουν κινητά τηλέφωνα, είναι χρήστες ηλεκτρονικών υπολογιστών. Μπορεί το βιβλίο να αποτελέσει μέρος του ενδιαφέροντός τους;

- Η σύγχρονη τεχνολογία και κυρίως η ηλεκτρονική εικόνα φαίνεται να αντιστρατεύεται το διάβασμα με όλες τις συνακόλουθες επιπτώσεις, όπως: Φτώχεια της γλώσσας μας, πλαδαρότητα της φαντασίας, αντιγραφή βίαιων προτύπων κ.λπ. Ωστόσο δεν μπορούμε να εξοστρακίσουμε την τηλεόραση ή τον υπολογιστή από τη ζωή μας. Μπορούμε όμως να μάθουμε να χρησιμοποιούμε τα μέσα αυτά με μέτρο και λογική έτσι ώστε να τα μετατρέψουμε σε σύμμαχο του πολιτισμού μας. Και η μέθοδος είναι απλή. Επιλογή στα προγράμματα και στη διάρκεια θέασης. Και στο εξωτερικό έχουν τηλεόραση, υπολογιστή και άλλα ψηφιακά μηχανήματα αλλά οι δείκτες ανάγνωσης είναι πολύ υψηλοί. Ας μη φορτώνουμε λοιπόν τις ενοχές μας στις οθόνες του υπολογιστή και της τηλεόρασης. Φταίμε εμείς και όχι η τηλεόραση. Το γεγονός ότι εξακολουθούν να υπάρχουν παιδικές λέσχες ανάγνωσης με πολλά μέλη δείχνει ότι το αναγνωστικό ενδιαφέρον υπάρχει, αλλά σε κάθε περίπτωση είναι αντιστρόφως ανάλογο με τη αλόγιστη χρήση της τηλεόρασης.

* Πιστεύετε πως πρέπει να ανυψώνουμε οχυρά γύρω από τα παιδιά για να τα

προστατεύουμε από τα όσα άσχημα συμβαίνουν ή να τα φέρνουμε αντιμέτωπα με την πραγματικότητα; Πού υπάρχει η χρυσή τομή;

-Στα «οχυρά λέω όχι. Στην «πραγματικότητα» λέω ναι, υπό προϋποθέσεις. Να μην ξεχνάμε ότι έχουμε απέναντί μας έναν μικρό πολίτη που τώρα παίρνει τα εφόδια για να βγει στο στίβο της ζωής.

Δεν πρέπει να του ψαλιδίσουμε τα φτερά με κουβέντες που θα τον γεμίσουν φόβο, δυσπιστία και εχθρότητα προς τον άνθρωπο. Με λόγο καθαρό, χωρίς εμπάθεια μπορούμε να του μιλήσουμε για τα διάφορα κοινωνικά προβλήματα. Πάντα όμως ο λόγος μας θα σέβεται την τρυφερή ψυχή του παιδιού. Η ανεργία, ο ρατσισμός, ο πόλεμος, η βία, η εγκληματικότητα, είναι φλέγοντα θέματα που μπορούμε να τα κουβεντιάσουμε με τα παιδιά μας. Να μην ξεχνάμε όμως και τους αισιόδοξους αντίποδες. Η πίστη στον άνθρωπο, η συνεργασία, η αποδοχή του διαφορετικού. Αυτό κάνει η λογοτεχνία. Αναπαράγει τη ζωή. Σε κάθε κείμενο υπάρχουν οι αντίρροπες δυνάμεις που συγκρούονται, κονταροχτυπιούνται ώσπου έρχεται η κάθαρση. Άλλοτε ξεκάθαρα κι άλλοτε αφήνεται η υποψία ότι αυτό θα συμβεί κάποια μελλοντική στιγμή. Άλλωστε και στη ζωή κάτι ανάλογο συμβαίνει.